NATO'NUN SİBER GÜVENLİK VE DENİZCİLİK STRATEJİSİNİN BÜTÜNLEŞTİRİLMESİ: MONTRÖ SÖZLEŞMESİ'NİN KORUNMASI

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Analiz No : 2024 / 16

02.09.2024

Bu yazı, ilk olarak AVİM tarafından 6 Ağustos 2024te yayınlanan İngilizce bir makalenin çevirisidir. Makalenin çevrilmesine AVİM Çevirmeni Ahmet Can Öktem katkıda bulunmuştur.

Hızlı teknolojik gelişmelerin ve karmaşık jeopolitik değişimlerin yaşandığı bir çağda, siber güvenlik ve stratejik deniz kontrolünün önemi hiç olmadığı kadar artmıştır. Bu analiz, Temmuz 2024 Zirvesi'nde NATO tarafından üstlenilen ve İttifak'ın kolektif savunmasının bir nesil içinde en etkili şekilde geliştirilmesi yönünde önemli adımların atıldığı bazı girişimlere dikkat çekmektedir. Söz konusu önemli adımlardan biri de İttifak'ın çağdaş güvenlik mimarisinde hayati bir sütun olarak sunulan siber güvenlik savunmasıdır. Bu bağlamda İttifak, ağ güvenliğini, durumsal farkındalığı ve siber uzayın barış zamanı, kriz ve çatışma boyunca operasyonel bir alan olarak uygulanmasını geliştirmek ve NATO ağlarının güvenliğini artırmak için bir politika geliştirmek üzere NATO Entegre Siber Savunma Merkezini kurmuştur.[1] Bununla birlikte, bu tür ileri teknolojik hamleler jeopolitik deniz ulaşımında, özellikle de Karadeniz bölgesindeki hassas deniz gücü dengesini yöneten ve nesillerdir kabul gören 1936 tarihli Montrö Sözleşmesi'nin stratejik merceğinden bakıldığında süregelen zorluklarla örtüşmektedir.

Siber gelişmelerin geleneksel denizcilik stratejileriyle bu şekilde yan yana gelmesi, Türkiye'nin Montrö Sözleşmesi'nin uygulanmasındaki önemli rolünün de altını çizdiği gibi NATO'nun en yeni güvenlik girişimlerini uluslararası deniz hukukunun ve bölgesel istikrarın asırlık emirleriyle uzlaştırmaya çalıştığı çok önemli bir anı vurgulamaktadır. Analizimizin amacı, söz konusu gelişmeleri inceleyerek NATO'nun hem siber alanda hem de Karadeniz'in çalkantılı sularında güvenliğe yönelik ikili yaklaşımının kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktır. Daha geniş bölgesel ve küresel güvenlik çerçevesi içinde, başta Türkiye olmak üzere, üye devletlerin hem egemenliklerine hem de stratejik çıkarlarına saygı gösteren uyumlu bir stratejiye duyulan ihtiyacın altını çizmektedir.

1. Siber Güvenlik Girişimleri: NATO'nun Stratejik Evriminin Temel Taşı

Temmuz 2024'te açıklanan son NATO Zirvesinin Sonuç Bildirgesi ittifakın siber güvenlik konusuna odaklanmasını önemli ölçüde artırmış ve bunu modern savunma taktikleri için hayati önem taşıyan daha kapsamlı stratejik hedeflerle uyumlu hale getirmiştir. Vaşington Zirvesi, özellikle NATO Entegre Siber Savunma Merkezi'nin kurulmasıyla, NATO'nun siber güvenlik stratejisinde çok önemli bir ilerlemeye işaret etmiştir. Bu yeni merkez, ittifakın siber güvenlik açıklarına karşı durumsal farkındalığını ve imkanlarını geliştirmeyi ve böylece üye ülkeler arasında genel güvenlik dayanıklılığını artırmayı amaçlamaktadır.[2]

Siber savunma merkezinin kurulmasıyla NATO liderleri, NATO Siber Savunma Taahhüdünü yeniden canlandırmışlardır. Bu güncellenmiş taahhüt, NATO ağlarını korumak ve ittifakın genel siber dayanıklılığını arttırmak için yeni asgari siber güvenlik uygulamalarının oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu stratejik gelişme, siber tehditlerin artan sıklığına ve karmaşıklığına doğrudan bir yanıttır ve kritik altyapıyı korumanın ve kolektif güvenliğin temel taşı olarak sağlam dijital güvenliği sürdürmenin gerekliliğini vurgulamaktadır.[3]

Zirve ayrıca müttefikler arasında gerçek zamanlı bilgi paylaşımının öneminin de altını çizmiştir. Bu girişim, siber tehditleri hızla tespit etmek, hızla azaltılmasını kolaylaştırmak, müdahaleleri koordine etmek ve böylece ittifakın temelini oluşturan kolektif savunma ruhunu güçlendirmek üzere tasarlanmıştır. Belirli NATO ortaklarının bu tartışmalara dahil edilmesi, uluslararası iş birliğine, en iyi uygulamaların paylaşılmasına ve küresel siber savunma stratejilerinin güçlendirilmesine yönelik önemli bir adımı yansıtmaktadır.

Bu siber güvenlik girişimlerinin NATO'nun kolektif savunma, caydırıcılık ve modern tehditlere uyum sağlama gibi daha geniş hedefleriyle uyumlu hale getirilmesi, günümüzün güvenlik ortamının gerektirdiği stratejik yeniden ayarlamaların/güncellemenin önemini göstermektedir. NATO ileri teknolojileri bütünleştirerek ve iş birliği üzerinde durarak yalnızca anlık tehditlere yanıt vermekle kalmamakta, gelecekteki güvenlik sorunlarının karmaşıklığına proaktif olarak hazırlanmaktadır.[4]

2. Boğaz Geçişini Yürütmek: NATO'nun Montrö Sözleşmesiyle Hassas Dansı

NATO Sonuç Bildirgesinde ana hatları çizilen siber güvenlik önlemlerinin artırılması ivmesi üzerine odak noktası, görünüşte alışılmış ama bir o kadar önemli olan Montrö Sözleşmesine kaymaktadır. Türk Boğazlarından donanma geçişini düzenleyen bu anlaşma, Karadeniz'in güvenliği için kilit bir rol oynamakta ve devam eden Rusya-Ukrayna çatışmasının ortasında bölgesel istikrar için hayati bir öneme sahiptir. Bildiride Türkiye'nin Sözleşmeye uyduğunun belirtilmesi önemli olsa da NATO'nun taahhüdünün ve bunun stratejik sonuçlarının daha derinlemesine incelenmesini gündeme getirmektedir.[5]

Türkiye'nin rolünün tanınması, özellikle Karadeniz'in bekçisi olarak NATO içindeki stratejik konumunun altını çizmektedir. Bu tanıma her ne kadar önemli olsa da jeopolitik gerginliklerin arttığı bir dönemde antlaşmanın uygulanması ve hükümlerine titizlikle

uyulması gibi daha acil konuları göz ardı etmektedir. Mayın Karşı Tedbirleri Karadeniz Görev Grubu'nun faaliyete geçirilmesi olumlu bir adım olmasına rağmen NATO'nun Karadeniz'in değişken güvenlik ortamına yönelik kapsamlı stratejisi hakkındaki soruları yanıtsız bırakmaktadır.[6]

Ayrıca Sonuç Bildirgesinde Montrö Sözleşmesi kapsamındaki çabalar da dâhil olmak üzere Ukrayna'ya yönelik mali olmayan katkılar da vurgulanmıştır. Bu husus daha kapsamlı bir sorunun altını çizmektedir. Buna göre NATO'nun yaklaşımı çoğu zaman Türkiye'nin Karadeniz'deki coğrafi ve işlevsel gücünün stratejik değerini küçümsüyor gibi görünmektedir. Türkiye'nin Karadeniz Tahıl Girişimi'ndeki çabalarının ve arabuluculuk girişimlerinin üstü kapalı bir şekilde kabul edilmesi, NATO'nun Türkiye'nin kendine özgü yeteneklerine güvendiği ancak bu rolleri daha kapsamlı güvenlik çerçevesi içinde güçlü bir şekilde desteklemediği bir düzeni ortaya koymaktadır.[7]

Daha da önemlisi, NATO'nun 75. yıldönümü bildirgeleri Montrö Sözleşmesi'nin rolünün stratejik bir kabulünü yansıtırken Türkiye için daha belirgin ve proaktif bir destek sistemine duyulan ihtiyacı ele almakta yetersiz kalmaktadır. Bu eksiklik sadece bölgesel güvenlik önlemlerinin etkinliğini etkilemekle kalmamakta aynı zamanda ittifakın daimî çatışmalar ve ortaya çıkan güvenlik sorunlarıyla gölgelenmiş bir bölgede gücünü gösterme ve savunmayı koordine etme yeteneğini de sekteye uğratma potansiyeline sahiptir.[8]

NATO modern güvenlik tehditlerinin taleplerini karşılamak üzere evrim geçirirken Montrö Sözleşmesi ile olan ilişkisi alışılmış diplomatik mutabakatların ötesine geçmelidir. Sözleşmenin bütünlüğünün korunması ve Karadeniz'in güvenliğinin arttırılması konusunda Türkiye'yi destekleyen güçlü bir duruş sergilemelidir. Bu yaklaşım sadece bölgenin istikrarı için değil, NATO'nun daha geniş savunma hedeflerinin stratejik tutarlılığının sağlanması için de hayati önem taşımaktadır. İttifak ileriye bakarken hem üye devletlerin egemenliğine hem de günümüz güvenlik ortamının jeopolitik gerçeklerine saygı gösteren dengeli, etkili ve yasal açıdan sağlam bir çerçeve sağlayarak Montrö Sözleşmesi ile uyumlu taahhütlerini ve işlevsel stratejilerini güçlendirmek zorundadır.

3. NATO'nun Montrö Sözleşmesine ve Bölgesel Güvenliğe Yaklaşımındaki Stratejik Tutarsızlıklar

Rusya-Ukrayna çatışmasının sürdüğü bir dönemde Türkiye'nin 1936 Montrö Sözleşmesini uygulaması, uluslararası hukuka ve bölgesel istikrara olan bağlılığını ortaya koymaktadır. Bilhassa Birleşik Krallık'a ait mayın tarama gemilerinin Türk Boğazlarından geçişine izin vermeme kararı, Türkiye'nin Sözleşmeyi titizlikle uyguladığının altını çizmektedir. Bu karar Türkiye'nin bir yandan Sözleşme kapsamındaki yasal sorumluluklarına bağlı kalırken diğer yandan da karmaşık jeopolitik dinamikleri yönlendiren Karadeniz'in koruyucusu rolünü vurgulamaktadır. Böylesi bir duruş, sadece bölgesel güvenliğin sağlanması açısından değil aynı zamanda Avrasya deniz koridorundaki stratejik dengenin korunması açısından da hayati önem taşımaktadır.[9]

NATO'nun özellikle zirve bildirilerinde Türkiye'nin çabalarını yalnızca yüzeysel olarak tanıması, Montrö Sözleşmesinin mevcut jeopolitik bağlamdaki stratejik önemiyle

örtüşmemektedir. NATO belgeleri, Karadeniz güvenliğinde kritik bir kavşak olan Türk Boğazlarının yönetiminde Türkiye'nin karşılaştığı incelikli zorlukları ele alma konusunda genellikle yetersiz kalmaktadır. Bu eksiklik NATO'nun stratejisindeki daha büyük bir sorunun yani Türkiye'nin bölgesel istikrarı sağlayıcı ve dünyanın en önemli deniz geçiş noktalarından birinin koruyucusu olarak bölgesel ve eylemsel gücünün hafife alınmasının bir göstergesidir.[10]

Bu değerlendirmelerin birleştirilmesiyle analiz, NATO'nun siber güvenlik alanındaki ilerlemeleri ile denizcilik stratejisi ve hukuki diplomasi alanında, özellikle Montrö Sözleşmesi konusunda, geri kalmış yaklaşımı arasındaki tezadı vurgulayacaktır. Bu analiz, NATO'nun sadece diplomatik onay vermekle yetinmeyip Türkiye'nin Türk Boğazlarını Sözleşme çerçevesinde yönetme çabalarına somut destek vermesi ve stratejik uyum sağlaması gerektiğinin altını çizecektir. Böyle bir yaklaşım ittifakın işlevsel etkinliğini arttırmak ve NATO'nun Karadeniz bölgesindeki faaliyetlerinin hukuki ve stratejik bütünlüğünü korumak için hayati önem taşımaktadır.[11]

4. Taahhütlerin Pekiştirilmesi: Montrö Sözleşmesine ilişkin Somut Eylem İhtiyacı

Türk Boğazlarından donanma geçişinin denetlenmesinde çok önemli rol oynayan Montrö Sözleşmesi, bilhassa Ukrayna'da devam eden gerilim sürecinde, Karadeniz'in güvenliği için kilit bir rol oynamaktadır. Her ne kadar son NATO Zirvesi'nin Sonuç Bildirgesi bu anlaşmanın uygulanmasında Türkiye'nin hayati rolünü kabul etse de bu yöndeki fiilî taahhütler yüzeysel görünmekte ve bölgenin istikrarı için gerekli derinliğe ve stratejik öngörüye sahip değildir.[12]

Örneğin kıdemli bir Türk diplomatın eleştirel analizinde de vurguladığı gibi NATO belgeleri Türkiye'nin Montrö Sözleşmesine uymasından söz etse de bunun mevcut jeopolitik baskılar altında ortaya çıkardığı incelikli zorlukları yeterince ele almamaktadır. Yalnızca onaylamak, deniz güvenliği için sağlam stratejiler önermek ya da diğer devletlerin olası ihlallerine karşı sözleşmenin uygulanmasında Türkiye'yi desteklemek için yetersizdir. Bu ihmal, Türk Boğazlarının hem bölgesel bir kontrol noktası hem de küresel bir güvenlik varlığı olarak stratejik önemini hafife aldığı için sorun teşkil etmektedir.[13]

Üstelik NATO'nun yaklaşımı, bu bölgenin hem Doğu Avrupa'da hem de daha geniş çapta uluslararası istikrar için stratejik önemi göz önüne alındığında hayati önem taşıyan Karadeniz güvenliğini güçlendirmek için somut önlemler veya yeterli destek sağlamadığı için eleştirilmektedir. Eleştiriler NATO'nun açıklamaları ile uygulanabilir taahhütleri arasında bir boşluk olduğuna işaret etmekte ve Türkiye'yi bu önemli geçiş noktalarının koruyucusu rolünde destekleyen daha ilgili ve açıkça tanımlanmış bir stratejiye ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.[14]

Yukarıda bahsi geçen eleştirel analiz, NATO'nun Montrö Sözleşmesi'ne ilişkin mevcut stratejisindeki eksikliklere dair çarpıcı bir hatırlatma işlevi görmektedir. NATO'nun yalnızca tanımaktan öte proaktif ve somut bir desteğe evrilmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Türkiye ile iş birliğinin arttırılması, uygulanabilir özel önlemlerin detaylandırılması ve Montrö Sözleşmesi'nin NATO'nun stratejik çerçevesi içinde kamuoyu önünde öncelik

kazanması sadece Türkiye'nin rolünü teyit etmekle kalmayacak aynı zamanda ittifakın Karadeniz güvenliğini etkin bir şekilde yönetme kabiliyetini de güçlendirecektir.[15]

Modern güvenlik sorunlarına uyum sağlamaya çalışan NATO'nun, Montrö Sözleşmesi'ne olan bağlılığını net ve sağlam bir şekilde desteklemesi şarttır. Bu, anlaşmanın etkili ve titiz bir şekilde uygulanmasını sağlayacak ve Doğu Avrupa'da ve ötesinde güç dengesinin korunması için hayati önem taşıyan bölgesel istikrarı koruyacaktır. NATO için bu, yüzeysel onaylamaların ötesine geçerek Türkiye'nin bu kritik noktada üstlendiği rolün stratejik önemine uygun daha kapsamlı ve eylem odaklı bir yaklaşım benimsemek anlamına gelmektedir. Montrö Sözleşmesi'nin 1936'da imzalanmasından bu yana neredeyse bir asır geçmiş olmasına rağmen hâlâ bölgesel ve küresel bir emniyet vanası olduğu unutulmamalıdır. Türkiye Sözleşmenin koruyucusu ve tek uygulayıcısıdır.[16]

5. Sonuç

2024 NATO Zirvesinin Sonuç Bildirgesi'nde yer alan Müttefiklerimizin, Karadeniz bölgesinde güvenliği, emniyeti, istikrarı ve seyrüsefer özgürlüğünü, uygun olduğu hallerde, 1936 Montrö Sözleşmesini kullanma yolu da dahil olmak üzere sürdürme amacına yönelik çabalarını desteklemeye devam ediyoruz. şeklindeki cümlenin nesnel bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, uygun olduğu hallerde ifadesinin varlığı nedeniyle oldukça belirsiz bir anlama sahip olduğu söylenebilir. Bu ifade, açık bir taahhüt eksikliği olarak algılanabilir ve potansiyel olarak Sözleşmenin ilkeleriyle tam olarak uyuşmayan yorumlara veya eylemlere yol açabilir. Böyle bir belirsizlik, Karadeniz kıyısal devletleri ve diğer paydaşlar arasında NATO'nun gerçek niyetleri ve Sözleşmeye bağlılık derecesi konusunda belirsizliğe yol açabilir. Ayrıca bu belirsizlik hem müttefikler hem de rakipler tarafından olası yanlış yorumlamalara kapı aralamaktadır. Müttefikler, NATO'nun Montrö Sözleşmesi'ni ne ölçüde uygulayacağı veya Sözleşmeye ne ölçüde uyacağı konusunda emin olmayabilirken rakipler bunu bir zayıflık veya kararlılık eksikliği olarak görebilir ve bu da bölgede saldırgan eylemleri cesaretlendirebilir.

Durum böyleyken Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'ndan emekli bir eski diplomatın, görünüşte iç siyasi nedenlerle Montrö Sözleşmesi'ni değiştirme konusunda düşüncesizce bir beyin fırtınası başlatmasını garipsiyoruz.[17] Bu bağlamda söz konusu emekli diplomatın makalesindeki, Ülkemizde özellikle ulusalcı emekli subaylar Atatürk ile ilgisi olan her şey gibi Montröyü dokunulmaz bir put haline getirmişlerdir. cümlesini yakışıksız buluyoruz. Böyle bir beyin fırtınası başlatma çabasına girişenlerin, fesih hakkındaki maddeleri (Madde 28) nedeniyle Montrö Sözleşmesi'nden çekilmenin çok kolay olmasına rağmen Sözleşmenin değiştirilmesi hakkındaki maddenin (Madde 29) oldukça karmaşık hükümler içerdiğini gözden kaçırmış olmaları çok muhtemeldir. Bu bağlamda 29. madde, değişiklik teklifinin diplomatik kanallardan anlaşmaya varılamaması halinde toplanacak olası bir konferansta değişiklik teklifinin sunulması ve oylama yapılması için ayrıntılı bir prosedür öngörmektedir. Türkiye'nin eski Dışişleri Bakanı ve Büyükelçisi Feridun Cemal Erkin, Türk-Sovyet İlişkileri ve Boğazlar adlı kitabında bu konuya dikkat çekmektedir.[18]

Montrö Sözleşmesi, yıllar boyunca güncelliğini koruyan nadir uluslararası sözleşmelerden

biridir. Sözleşmenin zamana karşı bu kadar dirençli olması, 1936'da Karadeniz'e kıyısı olan devletler ile Karadeniz dışındaki devletlerin çıkarları arasında kurduğu hassas dengeye bağlanabilir. Aradan geçen 88 yıl, Türkiye'nin Sözleşmenin özenle hazırlanmış dengesini başarıyla uyguladığını da kanıtlamaktadır. Tarih bize Montrö Sözleşmesi'ni tartışmaya açmaya çalışmanın Pandoranın Kutusu'nu açmakla eşdeğer olduğunu göstermiştir. Pandoranın Kutusunu açmaya çalışmak geçmişte yaşadıklarımızdan daha ciddi sorunlara yol açabilir. Montrö Sözleşmesinin mevcut haliyle muhafaza edilmesinin her zamankinden daha fazla geçerlilik kazandığını söylemek yanlış olmayacaktır. AVİM açısından Montrö Sözleşmesi günümüz dünyası için hâlâ işlevsel bir bölgesel ve küresel emniyet vanasıdır. Geçmiş deneyimler bize bu emniyet vanasının Türkiyenin kontrolünde çalışır durumda tutulması gerektiğini göstermiştir.[19]

**Resim: Railnews and NATO*

[1] Washington Summit Declaration (The North Atlantic Treaty Organization, 10 Temmuz 2024), https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_227678.htm.

[2] The White House, FACT SHEET: The 2024 NATO Summit in Washington, The White House, 10 Temmuz 2024, https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/07/10/fact-sheet-the-2024-nato-summit-in-washington/; Washington Summit Declaration.

[3] Washington Summit Declaration; Cyber Security Aspect of the 2024 NATO Summit, SOCRadar® Cyber Intelligence Inc., 10 Temmuz 2024, https://socradar.io/cyber-security-aspect-of-the-2024-nato-summit/.

[4] NATO, Cyber Defence, NATO, erişim tarihi 3 Ağustos 2024, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_78170.htm .

[5] Washington Summit Declaration; 10 Key Issues for Türkiye Highlighted at NATO Summit, erişim tarihi 3 Ağustos 2024, https://www.aa.com.tr/en/turkiye/10-key-issues-for-turkiye-highlighted-at-nato-summit/3271821# .

[6] 10 Key Issues for Türkiye Highlighted at NATO Summit; Washington Summit Declaration.

[7] Washington Summit Declaration, 10; 10 Key Issues for Türkiye Highlighted at NATO Summit.

[8] Washington Summit Declaration; Kemal Kirişci Güvenç Serhat, Montreux Convention, at 85, Needs Tending for US-NATO-Russia Security and Stability, Just Security, 20 Temmuz 2021, https://www.justsecurity.org/77524/montreux-convention-at-85-needs-tending-for-us-nato-russia-security-and-stability/.

[9] Teoman Ertuğrul Tulun, Careful Management Of The Implementation Of The 1936 Montreux Convention In A Difficult And Changing Geopolitical Environment Of The Black Sea, Center For Eurasian Studies (AVİM) 2024, no. 1 (18 Ocak 2024): 12, https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4706300.

[10] Tulun; Teoman Ertuğrul Tulun, Efforts To Change Or Circumvent The Provisions Of The 1936 Montreux Straits Convention, Center For Eurasian Studies (AVİM), Center For Eurasian Studies Analysis Series, 2024, no. 4 (28 Mart 2024): 4.

[11] Tulun, Efforts To Change Or Circumvent The Provisions Of The 1936 Montreux Straits Convention; Tulun, Careful Management Of The Implementation Of The 1936 Montreux Convention In A Difficult And Changing Geopolitical Environment Of The Black Sea.

[12] Washington Summit Declaration; 10 Key Issues for Türkiye Highlighted at NATO Summit.

[13] Ünal Ünsal, NATOnun Washington Zirvesi Deklarasyonundaki Montrö detayı, T24, erişim tarihi 3 Ağustos 2024, https://t24.com.tr/yazarlar/unal-unsal/nato-nun-washington-zirvesi-deklarasyonu-ndaki-montro-detayi,45697.

[14] Ünal Ünsal, NATOnun Washington Zirvesi Deklarasyonundaki Montrö detayı.

[15] Ünal Ünsal.

[16] Teoman Ertuğrul Tulun, The Montreux Convention: A Regional And Global Safety Valve, Report Series of Center for Eurasian Studies 17 (Ankara: Terazi Publishing and Center for Euraisan Studies, 2020).

[17] Selim Kuneralp, Montrö Vaşingtonda, Serbestiyet (blog), 5 Ağustos 2024, https://serbestiyet.com/featured/montro-vasingtonda-177176/.

[18] Feridun Cemal Erkin, Türk-Sovyet İlişkileri ve Boğazlar Meselesi (Turkish-Soviet Relations and the

Straits Issue), (Ankara: Başnur Matbaası, 1968), 114–21.

[19] Teoman Ertuğrul Tulun. The Montruex Convention. T he Montreux Convention: A

Regional And Global Safety Valve. Center for Eurasian Studies (AVİM) Rapor 17. Mart 2020 .Ankara, s. 40. ISBN: 978-605-69199-1-6 DOI: https://doi.org/10.6084/m9.figshare.11955780.v

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "NATO'NUN SİBER GÜVENLİK VE DENİZCİLİK STRATEJİSİNİN BÜTÜNLEŞTİRİLMESİ: MONTRÖ SÖZLEŞMESİ'NİN KORUNMASI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2024 / 16. Eylül 02. Erişim Ekim 31, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Analiz/NATO-NUN-SIBER-GUVENLIK-VE-DENIZCILIK-STRATEJISININ-BUTUNLESTIRILMESI-MONTRO-SOZLESMESI-NIN-KORUNMASI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır